

Cesar na obisku

Borut Marter

Begunje na Gorenjskem
2019

OSEBE

LEGATOV TONČEK

ŽUPAN – g. župan

SEKRETAR MIŠKO

MONIKA – predsednica krajevne skupnosti

G. ŽUPNIK – župnik

MARIJA – kmetica

PISMONOŠA – Blaž

JOŽE – prevajalec

BORIS – sokonspirant

PIJANČEK – Lojze

KMET – Janez

NATAKARICA – Micka

VODJA PIHALNE GODBE

PIHALNA GODBA, VAŠČANI, DEKLICE S CVETJEM ... – več jih je, bolje bo. Če vam jih ne uspe zbrati zadostno število, lahko vzklikanje množic tudi zvočno predvajate, zavrtite kak video posnetek ali pa povabite gledalce na oder. Bodite ustvarjalni!

Vse osebe pošteno zavijajo po gorenjsko, no, le Boris je ljubljanska srajca.

BRZOJAVKA

Kmečka gostilna. Nekaj miz z dolgočasnimi prti in na njih vaze z ovenelimi rožami ter precej kozarcev in steklenic. Prisotni so oblečeni v preprosta delovna oblačila, le župan nosi suktnjo in kravato. Vsi govorijo glasno kot na gradbišču. Ob strani visi velik napis »Gostilna pri Francejnu«.

PISMONOŠA (*povsem iz sebe*): BRZOJAVKA JE PRISPELA!!!! BRZOJAVKA, GOSPOD ŽUPAN!!!

ŽUPAN: Pomiri se, Blaž, saj boš še pruh fasal.

PISMONOŠA: Kaj??

ŽUPAN: Saj ni važno. Povej že, kaj te muči, saj vidiš, da imamo delo.

PISMONOŠA (*ga malo postrani pogleda in nato nadaljuje*): BRZOJAVKA, GOSPOD ŽUPAN!!!! In to ne kar od nekje, ampak iz ABESINIJE!!!!

Od sosednje mize se nekdo oglasi.

GOST: Abesinije?? Kje je že to? A ni to tam na Štajerskem nekje ... pri Mariboru??

ŽUPAN: Pa kakem Mariboru, trotl, v Prekmurju je, tam pri Beltincih. Pusti ga, da pove do konca.

KMET: Ne, ne, to je v Afriki. Tam pri Rdečem morju.

Vsa gostilna v en glas: »V AFRIKI???!!!!«

ŽUPAN (*malo v zadregi*): No, no, saj sem vedel. Seveda je v Afriki. Preberi že to reč, Kristus Jezus!

PISMONOŠA (*zajame sapo in se postavi tako svečano, kot da namerava zapeti državno himno v parlamentu*): »Bohinj bo v nedeljo, 20. oktobra 1935, obiskal cesar Abesinije Haile Selassie. Stop. Prosimo Bohinjce, da ga slovesno sprejmejo pri opoldanskem vlaku. Stop.«

Vsa gostilna v en glas: »CESARI!!!« (Vsi odrevenijo.)

Županu po nekaj nepremičnih trenutkih pade kozarec iz rok.

KOMPLOT

Scena ostane povsem ista, le igralci se zamenjajo. Vsi so v delovnih oblačilih, le Tonček ima suknjo in kravato. Tik pred začetkom se napis »Gostilna pri Franceljnu« zamenja z napisom »Gostilna pri Legatu«.

JOŽE: Pa jebemtiš, Tonček, a si ga moral ravno na avto privezat. Že cel teden ga ni iz hiše. Žena ga je komaj pred matildo rešila, tolk je bil crknjen. Pravi, da ko zagleda kak avto, se skriva pod mizo kot pes, ko strele tolčejo.

TONČEK: Če pa fant ne prenese pijače. Kdor ne zna piti, kot se za poštenega Gorenjca spodobi, naj se je raje ne dotika. Cel večer je razgrajal in neumnosti kvasal, samo malo strezniti smo ga hoteli. Pa si je nekdo spomnil, da ga odpeljemo domov.

JOŽE: Ta nekdo si bil kar ti, Tonček! Zadaž na avto ste ga privezali, za božjo voljo!

TONČEK: Z malo teka ja človek najhitreje spravi šnops iz sebe.

JOŽE: Pa porkaduš, Tonček. Saj je moral teči od Bleda do Lesc, preden ste ga odvezali.

TONČEK: Saj nisem jaz kriv, da je v Lescah doma. Kakorkoli že, drugič bo pa malo premislil, preden se ga bo na smrt nabutal in šel vsem na živce. Če mi gre kaj na jetra, so pa pijančki. (*Zavpije v smer natakariče.*) Micika moja, prinesi, no, še tri flaše! Saj vidiš, da fantje umirajo od žeje ... pa kar meni na račun napiši.

NATAKARICA: Ja ... tri flaše za našega borca proti alkoholizmu! Prihajajo!

TONČEK: Kaj?! Moja Micika, pa ja ne boš zdaj še ti začela. To je le par kapljic, da nam misli lažje stečejo. Aha, ko si že ravno tu, moja Micika. Kdaj danes nehaš s šihom? Sva ja rekla, da te potem peljem malo na ples.

NATAKARICA: To si ti rekel. Jaz pa sem rekla, da se ne družim s strankami.

TONČEK: Pa kakimi strankami, za boga. Saj sem več tu kot doma. Micika poglej ... jaz te pridem po šihom iskat in se bova potem takole sukala do zore.

V hipu vstane, in še preden se Micika zave, jo že zagrabi okoli pasu in začne z njo plesati.

TONČEK: Poglej, kako lepo nama gre. Kaj praviš? Danes po službi? Veš, kak lušno bo?

Jo ljubeznivo udari po zadnjici, ona pa mu eno primaže in gre.

TONČEK (*se na ves glas zasmeji*): Porkaduš, so gajstne tele Leščanke. No, kakorkoli že, tole se raje zmenimo, fantje. Saj veste, da bo dvajsetega oktobra vsesplošni fantovski kongres v Bohinju?

Vsi pri mizi: Vemo ... vemo ... vemo ... ja in?

TONČEK: Tele priložnosti pa ja ne smemo zapravit, fantje. Se še spomnite, kako so nas Bohinjci nategnili lansko leto? Blaž ima še zmeraj prilepljeno perje na riti od takrat.

BORIS: Ti kar tiho bodi. Me zanima, kako dolgo bi ga ti imel, če bi te s katranom namazal in v kurnk zaprl.

TONČEK: Pomiri se, no. Saj nisem nič slabega mislil. Poglej, saj zato se jim pa moramo maščevati ... Na tale njihov kongres bo prišla cela Gorenjska ... to je odlična priložnost, da jim pokažemo, da se iz nas ni norca za delati.

Vsi pri mizi: Res je, tako je ... kar je res, je res ... pa tudi če ni ...

TONČEK: No, vidite, zato pa moramo ...

Od sosednje mize vstane gost in se primaje do Tončka in ga prekine.

PIJANČEK: Tonček se opravičujem, ker motim ... a mi daš za kozarc vna, sem pozabil denar doma.

TONČEK: Lojze, pusti me na miru. Saj vidiš, da imam delo.

PIJANČEK: Ti, da imaš delo, saj te še v življenju nisem videl nič delati.

TONČEK: Lojze, nehaj, no, prosim te. Micika moja, daj temule kozarček vinčka, da bo dal mir. Pa kar name napiši.

PIJANČEK: Hvala, Tonček, ti nam nikoli pozabil.

TONČEK: Ja, ja, ja ...

Pijanček odide.

TONČEK: Skratka. Poslušate me, fantje. Saj veste, da so fašisti vdrli v Abesinijo (*Izgovori besedo na kratko in s poudarkom na s.*) ... ne??

BORIS: Na zdravje!

TONČEK: Prosim?? Skratka, vdrli so v Abesinijo.

BORIS: Na zdravje.

TONČEK: Prosim?

BORIS: Sem mislil, da si kihnil.

TONČEK: Kaj si ti zopet po pomoti razredčilo za barve pil? V Abesinijo ... v Afriki, trotl. Skratka, saj veste, da sem tam z mojo nunco iz Brezjij preživel nekaj let in skrbel za cesarjeve konje, kajne?

JOŽE: Vemo, vemo, uboga revca še danes trdi, da je njen ljubek sinček tvoj in da ji ga ni sveti duh zaplodil, kot si ji razlagal ti.

TONČEK: Včasih govori sveti duh pač skozi mene ... No, saj je to zdaj vseeno. Poglejte ... saj veste, da si tisti Bohinjci domišljajo, da je pri njih najlepše na Gorenjskem in da jim Blejčani in vsi ostali ne sežemo niti do kolen.

Vsi v en glas: Točno tako ... res je ... zaplankani Gorenjci ...

TONČEK: Tiho bod, Ljubljčan. Tu si samo zato, ker si se nam smilil, ko te je babnica pustila.

BORIS: Baba frdamana. Za tistga vrabčka od Avsenikov se je zagrela, pa ne zna nič drugega kot tisto harmonko vlečt.

TONČEK: Meni je rekla, da zna še marsikaj drugega.

BORIS: Kaaaaaj???!!!

TONČEK: Pomiri se, no. Zato pa ja imamo fantovsko društvo, da tem babncam pokažemo, kdo je ta glaven. Ko bomo mi z njimi opravili, bodo iz obupa še telegraf štange objemale ... boste videli!

Vsi v en glas: Bravo ... tako je ... amen ...

TONČEK: No, skratka, tole bomo naštimali temle Bohinjcem. Poslušte me zelo pozorno.

(Vsi se nagnejo k Tončku, da bi bolje slišali.)

TONČEK: Kot prvo jim bomo poslali brzojavko, da prihaja k njim na obisk cesar Abesinije. Ta je sedaj tako na begu pred fašisti in bodo to sigurno pogoltnili. Potem se bom pa jaz v lep gvant dal in namazal s pasto za čevlje, da bom izgledal kot prav zamorc, in šel k njim na svečani obisk. Govoril bom seveda v španščini, da me ne bodo razumeli.

JOŽE: Pa saj v Abesiniji ne govorijo špansko.

TONČEK: Pa saj to se Bohinjčanom še sanja ne! Tam te tud besede ne zastopjo in te imajo za tujca že, če po štajersko govoriš. Skratka, jaz bom govoril špansko ... ti, Jože, boš pa prevajal v slovenščino, a je zmenjen?

JOŽE: Pa saj ne znam špansko!

TONČEK *(se obrne proti publiki)* : Bog, daj mi moči! *(Se obrne nazaj k Jožetu.)* Pa saj ti ne bo treba Miguela Cervantesa v slovenščino prevajati, krucifiks! Si boš že kaj zmisлил. Važno je, da izgleda, kot da prevajaš.

JOŽE: Kaj pa, če me kdo kaj po špansko vpraša? Kak Bohinjc?

TONČEK: Pa daj, no, mir ... če Bohinjci vse španske besede, ki jih znajo na kup dajo, jih še zmeraj ne bo dost za en stavek.

JOŽE: Joj, ne vem. Porka madona, Tonček, če nas dobijo, nas bodo na križ pribili.

TONČEK: Ne skrbi, Jože, ne bodo nas. Boš videl, kak imeniten cesar bom, še spomenik mi bodo postavili.

JOŽE: Verjetno res in spodaj bo pisalo: »Prva žrtev druge svetovne vojne ...«

TONČEK: Ne govori traparij.

BORIS: Ja ... kako boš pa prišel v Bohinj ... Pa ja ne s svojim biciklom?

TONČEK: Trotl, ne, z vlakom se bom pripeljal. V svojem vagonu in s spremstvom ter vsem ostalim pom pomom, kot se za cesarja spodobi.

JOŽE: Kdo bo pa plačal vse to, Tonček? Saj veš, da smo čist na psu, odkar smo dobili kazen za razgrajanje na Urhovem smnu.

TONČEK: Bohinjci bodo plačali, Bohinjci!!! Boste videli fantje, tole jim bomo na debelo našmirali. Večja je laž, raje jo ljudje pogoltnejo.

(Pijanček zopet pristopi k mizi.)

PIJANČEK: Tonček, daj mi, no, še za en kozarček. Tisti zadnji je tako hitro izhlapel ... niti požirka nisem uspel narest.

TONČEK: Lojze, pa saj sem ti že dal za enega ... a ne vidiš, da še komaj stojiš na nogah. Pojdi raje domov.

PIJANČEK: A takle si ti, Tonček, ko te pošten človek prosi za en glaž, se ti rit stisne kot kakemu kravatarju v Ljubljani.

TONČEK: Aha ... a tako praviš? Škrt da sem! Micika, daj temule gospodu še kozarček ta rdečega na moj račun.

PIJANČEK: Hvala, Tonček, hvala, ti nam nikoli pozabu.

TONČEK *(ga nejevoljno gleda)*: Mhm.

(Pijanček odide.)

TONČEK: Mater mi grejo tile pijanci na živce. Kdo je danes z avtom tu??

BORIS: Jaz sem.

TONČEK: A imaš tudi vrv sabo???

JOŽE: JOOOOOJ ... NEEEEEEEEEEEE, TONČEK!!!!

PANIKA

Scena ostane povsem ista, le igralci se zamenjajo. Napis »Gostilna pri Legatu« se zamenja z napisom »Gostilna pri Franceljnu«. Vsi nekaj trenutkov nepremično stojijo kot ob koncu prve slike. Županu pade kozarec iz rok, nakar vsi zopet oživijo.

ŽUPAN: Jebemti boga! Pardon! Kristus Jezus! Pardon! CESAR PRIDE!!!! ŽE TO NEDELJO?!!! Porka madona, a to nam nisi mogel malo prej povedati?!!

PISMONOŠA: Pa pred petimi minutami sem šele dobil brzojavko ... čim sem videl, kaj piše v njej, sem takoj priletu.

KMET: A ostalo našo pošto tudi bereš?

PISMONOŠA: Samo, če je v njej kaj važnega!

KMET: Od sedaj naprej bom imel psa odvezanega, ko boš pošto nosil.

PISMONOŠA: Ti bom že dal! Bom ženi povedal za tvojo Mimiko.

KMET: Kaaaaj boš!!!! Od kje pa to veš?!!

(Kmet z obema rokama za vrat zagrabi pismonošo.)

ŽUPAN: A BOSTA TIHO!!! Pusti ga, Janez! *(Kmet spusti poštarja in ta se kar sesede na tla.)* Saj za tebe in Mimiko ve cela vas. Zdaj to ja ni važno. CESAR PRIDE NA OBISK, ZA BOŽJO VOLJO!

KMET: Ah ... ne bodte naivni. Kakšen cesar vendar! Kaj če pa cesar delati tu pri nas, bogu izza nogu??!

ŽUPAN: Kako!!!??? Bohinj je pa ja kulturna in gospodarska prestolnica Gorenjske! A je res, Miško?

SEKRETAR MIŠKO: Res je, gospod župan. Točno tako, kot ste rekli. Ne samo Gorenjske, cele Slovenije verjetno.

KMET: No, poglej ga, tale županov pudl zna tudi govorit.

SEKRETAR MIŠKO *(z visokim in piskajočim glasom)*: Jaz sem sekretar Občine Bohinj, ki je šesta največja občina v naši regiji in sem odgovoren za ...

KMET: Hehe ... izgleda, da sem mu stopil na rep. Pridi, Fifi, pridi, Fifi ... k nogi. Wuf!

ŽUPAN: Mir!! Seveda pride cesar na obisk, saj ja piše v brzojavki črno na belem.

KMET: Saj še podpisana ni. Tole si je najverjetneje izmislil kar Blaž.

PISMONOŠA: Jaaaaz!!! Pa saj veste, da jaz kaj takega ne bi nikoli naredu. To so uradne zadeve ... Brzojavka je prava ... prisežem pri Mariji in vseh angelih.

ŽUPAN: Pusti Blaž tega kmeta. Saj se mu še sanja ne o takih pomembnih rečeh.

KMET: O cesarjih in občinskih rečeh res ne vem kaj dosti ... ampak, če se kaka lumparija kuha, jo pa takoj zavoham in tole smrdi gor do Pokljuke.

ŽIPAN: Ah, daj no že mir, prosim te. To so resne reči. Iz tega se ne dela norca. A je tako Miško?

SEKRETAR MIŠKO: Res je, gospod župan. To ste odlično povedali. Ampak, za božjo voljo. Njegovo visočanstvo pride že to nedeljo! Kako naj se pripravimo v teh parih dneh?

ŽUPAN: Kako visočanstvo??

SEKRETAR MIŠKO: To se tako reče, gospod župan. Kralje in cesarje se naslavlja z »vaše visočanstvo« ... vaše visočanstvo, dobrodošli, hvala, vaše visočanstvo, naj vam predstavim Vorhičevga Franceljna, vaše visočanstvo ...

KMET: Zmanjkalo je sekret papirja, vaše visočanstvo ...

ŽUPAN: Lepo vas prosim, da se obnašate! Takihle izgredov v cesarjevi prisotnosti ne bomo tolerirali! To je ja priložnost stoletja, da se Bohinj in Bohinjce prikaže v taki luči, kot si jo zaslužimo. Kot prestolnico Gorenjske, če ne celo cele ...

SEKRETAR MIŠKO: Slovenije!!!

ŽUPAN: Tako je. Poleg tega pa, a se ne reče pravilno »Vaša ekscelenca«??

POŠTAR: Mislim, da ga je treba nasloviti s »Cesarus Maximus Imperatus«?? *(Ob izreku teh besed se slovesno postavi in svečano dvigne roko v pozdrav.)*

ŽUPAN: Saj še ne vemo, kako ga pozdravit, Kristus Jezus! Kako naj tole speljemo?? In to do nedelje!! To ja ni kar ena vaška veselica.

KMET: To bomo pa šele videli.

(Župan ne sliši nič več in s sklonjeno glavo hodi nervozno sem ter tja.)

SEKRETAR MIŠKO *(poštarju)*: Kje si pa to slišal, za božjo voljo ... Cesarus Imperatus ... da padeš na rit.

POŠTAR: V Asterixu sem prebral!

ŽUPAN *(še vedno hodi sem ter tja in govori predse kot v deliriju)*: Pa pihalno godbo rabimo ... pa rože ... pa govor mi mora Marta napisati ... pa kaki otroci bi bili fajn, ki bi kaj recitirali ... pa tepihe, saj cesarska noga ja ne more stopiti kar tako na navadna tla, kaj pa, če bo blatno ... pa kočijo rabimo ... kje, za boga, pa naj do nedelje dobim kočijo??

PRIPRAVE

Na levi strani odra je občinska hiša, v sredini je mali vaški trg, povsem na desni strani pa stoji preprosta kmečka hiša z lepim vrtom z rožami.

Pred občinsko hišo

ŽUPAN: Miško, tale obisk mora iti brez zapletov, si razumel!!

SEKRETAR MIŠKO: Razumel!

ŽUPAN: Tole moramo speljati z vojaško natančnostjo, drugače je po nas. Jasno!

SEKRETAR MIŠKO: Jasno!

ŽUPAN: Cesarja človek lahko vidi le enkrat v življenju.

SEKRETAR MIŠKO: Če ima srečo!

ŽUPAN: Večina ga nikoli ne vidi.

SEKRETAR MIŠKO: Prav imate ... in ravno mi imamo to neverjetno srečo.

(Mimo pride Monika.)

ŽUPAN: Končno Monika ... Kje si pa hodila? Že četrte ure te čakava.

MONIKA: Smo imeli sestanek na krajevni skupnosti. Že tretjič se sestajamo okoli tiste Vodnikove ceste. Kako naj jo popravimo, za božjo voljo, če nam pa vi na občini date samo deset tisoč dinarjev za popravilo. Za ta denar še lopate ne moremo kupiti!

ŽUPAN: Monika, zdaj ni čas za te reči. Si slišala za brzojavko?!

MONIKA: Sem ja, Marta mi je na trgu povedala, ko sem šla po solato, pa saj ja ne more biti res?!

ŽUPAN: Pa še kako res je! Cesar pride z vlakom že to nedeljo ... in to točno opoldne. Tule, kar poglej si. *(Ji pomoli telegram.)*

MONIKA *(prebere)*: Kristus Jezus, pa res. Cesar Abesinije ... k nam v Bohinju ... da na rit padeš!! Da bom za svojega življenja kaj takega doživela, si pa nisem mislila.

SEKRETAR MIŠKO: Cesarja lahko človek vidi le enkrat v življenju.

ŽUPAN: Ah, kaj, ko bo enkrat videl, kako lepo je tu pri nas v Bohinju, bo vsako leto hodil. No, zdaj pa dosti o vremenu. Samo še par dni imamo, da vse zrihtamo, za božjo voljo ...

(Mimo prikoraka župnik.)

G. ŽUPNIK: Hvaljen Jezus! Pozdravljeni, gospod župan, gospa Monika, kaj bo dobrega? Je morda res, da nas pride obiskati cesar Abesinije?

ŽUPAN: Res, res ... saj zato sem vas pa klical.

G. ŽUPNIK: Hvaljen Jezus! (*Se prekriža.*) Cesar Abesinije ... tu pri nas v Bohinju ... vse naše molitve so uslišane. To bo zares velik dan ...

ŽUPAN: O tem obisku bodo še knjige pisali ...

SEKRETAR MIŠKO: In gledališke igre.

MONIKA: Upam, da ne bodo komedije.

ŽUPAN: Ah, nehaj, no. Saj zato smo se pa tule dobili, da se zmenimo, kako tole reč speljati. Tule ne smemo narediti niti koraka narobe ... vse mora laufat kot po maslu. Skratka ... Monika, ti boš poskrbela za sprejemni odbor ... aha ... pa da se, kot se šika, okraši postajo. Pa da mi ne pripelješ spet tistele Štefelinove Micke prepevati, zadnjič je tako fušala, da so se še psi razbežali.

MONIKA: Kaaaj! Ti bom dala! Štefelinova je akademsko izobražena glasbenica in je svetovno znana umetnica.

G. ŽUPNIK: Svetovno??!

MONIKA: No, vsaj po vsej Kraljevini Jugoslaviji.

SEKRETAR MIŠKO: Po vsej Kraljevini?!!

MONIKA: No, tu na Gorenjskem jo pa res vsi poznajo.

G. ŽUPNIK: Ja, na pogrebe jo res rad vabim, ker se mi stvari potem ne zavlečejo preveč. Ko začne peti, se ljudje hitro domov odpravijo in imam potem popoldne vedno čas še kaj na vrtu postoriti.

MONIKA: Ah, nehajte, no. No, dobro ... brez Štefelinove!

ŽUPAN: Dobro, dobro ... saj zdaj to ni najbolj važno. Skratka, ti imaš čez sprejemni odbor in postajo. Aha, pa še gasilcem reči, da naj tistole njihovo pihalno godbo zrihtajo.

MONIKA: Bom rekla.

ŽUPAN: Vi, gospod župnik, pa bodite dobri in poskrbite za to, da bodo otroci pričakali njegovo ekscelenco s šopki in bodo kako lepo zapeli. Mogoče tisto »Po jezeru bliz Triglava«. Saj veste, da se to pri tako visokih obiskih vedno počne. Aha, no, pa sploh bi vas prosil, da poskrbite za to, da bo na vsej proslavi lepo okrašeno z rožami, kot vem, imate na cerkvenih vrtovih skoraj tako lepe gladijole kot naša Grosova Marija.

G. ŽUPNIK (*zacvili*): Moje rože??!

ŽUPAN: Dajte, no, sedaj ne smemo biti malenkostni. Moramo skupaj stopit, za božjo voljo. Saj veste, da je to enkratna priložnost, da cel svet izve za Bohinj ... Aha, pa par vaših preprog bi si tudi sposodili.

G. ŽUPNIK (*zacvili*) : Moje preproge?!!

ŽUPAN: Pa saj se razume, da ne more cesarska noga po zemlji tacati tako kot vsak navaden tlačan. Kaj pa, če bo blato ali pa, bog ne daj, da bo deževalo?

G. ŽUPNIK (*ves zaskrbljen*): Dobro, dobro ... bom pogledal, kaj se da narediti.

ŽUPAN: Lepo ... smo zmenjeni torej. Za vse ostalo bom poskrbel jaz.

MONIKA: Pa saj ne ostane več prav dosti.

ŽUPAN: Prosim?!! Če ne drugega, moram napisati govor. Saj ja ne morem kar tja v en dan nekaj blebetati. O pozdravnem govoru bodo ja pisali časopisi po vsem svetu. A je tako, Miško?

SEKRETAR MIŠKO: Točno tako, gospod župan ... to ste odlično povedali.

ŽUPAN: No, evo. Skratka ... nimamo dosti časa. Gremo vsak zrihtati tisto, kar imamo, in se jutri zopet tule dobimo, da vidimo, kje smo.

(Nastane neprijetna tišina.)

ŽUPAN: Gremo, gremo ... seja je končana za danes! *(Monika in župnik kar malo poskočita in hitro odideta vsak v svojo smer.)*

(Župan in sekretar Miško se počasi sprehajata proti vaškemu trgu.)

ŽUPAN: Jebemtiš, Miško, še kočijo rabimo ... kje za boga pa naj dobim kočijo do nedelje? Tule imamo le konjske vprege. Ali naj ga na senu prevažamo, porkaduš?! Bo še klopa fasal.

SEKRETAR MIŠKO: To res ne gre. Morda mu pa lahko zrihtamo kakega imenitnega konja.

ŽUPAN: Kakega konja, za božjo voljo?!! Kaj blebetaš?!

SEKRETAR MIŠKO: Svak od našega poštarja ima enega lepega belega konja. Vem, da je bil velik pom pom, ko so ga prvič videli na vasi. Bel je, kot da bi v varekino padel. Malo bolj kilavo hodi, in če se požene v tek, se po navadi zaplete v lastne noge ... je pa lep bel in mu v šali pravijo bohinjski lipicanec, čeprav sta starša rjava kot ... no, rjava pač.

ŽUPAN: Aha ... kaj hodit pa zna?

SEKRETAR MIŠKO: Zna ... če le ni hitra hoja.

ŽUPAN: Aha ... hmm ... poslušaj me, Miško.

SEKRETAR MIŠKO: Poslušam!

ŽUPAN: Takole bomo naredili. Kar tole belo kljuse bomo vzeli in rekli, da je čisto pravi lipicanec ... da smo ga v Bohinj pripeljali le za cesarja. Tako ne bo noben pogrešal kočije. Še fino se bo cesarju zdelo. Kdo pa ne bi rad jezdil na pravem lipicancu? Ti boš pa lepo zraven hodil in čuval, da konju ne pade na pamet, da se požene v tek. Jasno?!!

SEKRETAR MIŠKO: Briljantno, gospod župan! Kako le pridete na tako čudovite ideje. Se vidi, da ste izobražen človek.

ŽUPAN: Res je. Kmetijske srednje šole v Kranju ne naredi vsak.

(Že prideta do vaškega trga, kjer stoji kmet.)

KMET: To pa drži kot pribito, gospod župan. Ostermanova Manca je tam trikrat padla pri naravoslovju. Ni znala ločiti bele od rdeče čebule. Kaj pa če revca ... če je pa farbenblind.

ŽUPAN: Kdo je pa tebe kaj vprašal?

KMET: Oh, kar sam sem se.

ŽUPAN: A nimaš kaj bolj pametnega za počet?

KMET: Ne, prav nič. Sem mislil priti malo pogledati, če se kak cesar sprehaja tule po mestu ... ali pa Kleopatra, morda celo ...

ŽUPAN: Ah, utihni!

KMET: Pa ja resno ne verjamete, da bo abesinski cesar tule po Bohinju naokoli tacal?

ŽUPAN: Miško, znebi se tegale trotla, prosim.

SEKRETAR MIŠKO: Janez? A so bili občinski inšpektorji letos že pri tebi zaradi tistega lesa, ki si ga nasekal kar tamle na ...

KMET: Kaj?!!! Ja, pa se mi res že malo mudi, gospoda. Lep dan vam želim in veliko sreče ob cesarjevem obisku. *(Hitrih korakov odide.)*

ŽUPAN: Nehvaležna raja. Takile luftarji človeku pokvarijo vse veselje do županovanja.

(Mimo se pripelje pismonoša na kolesu.)

SEKRETAR MIŠKO: Heeeej, Blaž, počakaj no malo!!

PISMONOŠA: Kaj pa je? Oho, dober dan, gospod župan.

SEKRETAR MIŠKO: Nekaj bi te rabila. Pridi no malo sem.

PISMONOŠA *(se približa)*: Kaj bo dobrega?

SEKRETAR MIŠKO: Poslušaj me, Blaž. A tvoj tast še ima tistega belega konja?

PISMONOŠA: A tistega, ki se spotika ob svoje noge?

SEKRETAR MIŠKO: Ja, tistega.

PISMONOŠA: Ima ja, zakaj pa?

SEKRETAR MIŠKO: Za cesarjev sprejem ga bi rabili. Reci mu, naj ga v nedeljo ob enajstih pripelje pred železniško postajo.

PISMONOŠA: Pa za božjo voljo ja ne mislite nanj posediti cesarja. Kaj pa, če se ubogo kljuse spotakne in s cesarjem vred pade na rit??

SEKRETAR MIŠKO: Blaž, če bi bog želel, da bi ti razmišljal, ti ne bi dal pošte za razvažati. Ti tastu samo reči, naj konja pripelje ... za ostalo bomo že mi poskrbeli.

PISMONOŠA: Jawohl, Herr Komendant! Ampak jaz sem vas opozoril. *(Se obrne in odpelje.)*

ŽUPAN: Miško, si ti siguren, da to kljuse zna hodit?

SEKRETAR MIŠKO: Zna, zna ... sem ga na lastne oči videl. Samo teče malo bolj kilavo. Ne skrbite, gospod župan, konj je tako lep, da bi se vsaka lipicanka vanj zatreskala.

ŽUPAN: Ne vem, sem zmeraj manj navdušen nad tole tvojo idejo.

SEKRETAR MIŠKO: Mojo idejo?!!

(Na sceno stopita Tonček in Jože ter si nekaj šepetata in se hihitata.)

TONČEK: Ooohooo, gospod župan, lepo pozdravljeni! Kaj je pa vas prineslo v te kraje?

ŽUPAN: Zdravo, Tonček. Jaz sem tu doma za razliko od tebe. Kaj pa ti tukajle naokoli postopaš? A si spet prišel natararico v Belviju ... hja, kako se temu reče ... motivirati. Kako ji je že ime? Tisti ta bjondni?

JOŽE: Irena.

TONČEK: Ne, ta me pa ni šmirala ... bo že še videla. Tončku nobena ne uide *(Se glasno zasmehi)*. Bo že popustila, saj boga reva tule v Bohinju ja nima bog ve kake izbire.

SEKRETAR MIŠKO: Kako, prosim?

TONČEK: Oho, Miško, ti si tudi tukaj. Te sploh opazil nisem.

SEKRETAR MIŠKO: Tonček, raje ne govori preveč in povej, kaj te je sem prineslo. Sigurno spet kaka neumnost.

TONČEK: Ah, lepo te prosim, jaz sem pa ja resen človek.

ŽUPAN: Tonček, nimam časa zdajle za debate. Se pripravljamo na visoki obisk in čas se nam izteka.

TONČEK: Ja ja, sem slišal, da pride cesar Selassie. Je to res?

ŽUPAN: Res, res.

TONČEK: Kaka čast za Bohinj, neverjetno. K nam v Lesce ali pa na Bled pa samo državniki uradniki hodijo.

ŽUPAN: Hja, Bohinj je pač kulturna in gospodarska prestolnica države. A drži Miško?

SEKRETAR MIŠKO: To ste odlično povedali, gospod župan. Drži kot pribito.

JOŽE: No, če se pa še Miško strinja, potem bo pa res držalo. *(Miško ga grdo pogleda.)*

(Mimo prikoraka župnik.)

ŽUPAN: Gospod župnik! A ste se mogoče že pozanimali za rože in preproge?

G. ŽUPNIK: Ravno sedaj tole urejam. Saj ne gori voda! Saj ni več kot pet minut, odkar smo imeli sestanek. Vse lepo v miru in po vrsti, kot so hiše v Trsti.

ŽUPAN: Gori voda, gori ... če tale sprejem zamočim ... no, zamočimo, je po nas. Oči celega sveta bodo v nedeljo uprte v Bohinj.

G. ŽUPNIK: Samo brez skrbi, vse je v božjih rokah, in da bog s posebno ljubeznijo gleda na nas Bohinjčane, je ja vsem znano.

ŽUPAN: Upam, da ne bo imel kake gripe v nedeljo, ker bomo rabili res vso pomoč.

G. ŽUPNIK: Vse bo šlo kot po maslu in tudi rož ter preprog boste imeli kot naš sveti oče v Vatikanu! Hvaljen Jezus! *(Se obrne in odide v smeri hišice z vrtom.)*

ŽUPAN: Kje?

SEKRETAR MIŠKO: Vatikanu... pri Celju.

ŽUPAN: Aha. No, saj je vseeno. Greva do občine, imam še par stvari za zrihtati. Pa še moj govor je treba napisat. Moja največja prirediteljica do sedaj je bila otvoritev mestnega vodovoda lansko leto. O vodi ni težko kaj povedati, o cesarjih pa ne vem prav dosti ... Lep pozdrav.

TONČEK: Zbogom in vso srečo!

(Župan in sekretar Miško odideta. Tudi Tonček in Joža se počasi odmajeta stran. Župnik pa se odpravi k Mariji.)

G. ŽUPNIK: Gospa Marija! Ste doma?!! Haaaaalo! Micka, ste doma?!!

MARIJA: Ja, ja ... saj grem, porkaduš. Aha, to ste pa vi, župnik. *(Malo razočarano in sumljivo pogleda.)* Kaj bo dobrega danes?

G. ŽUPNIK: Hvaljen Jezus ... doma ste. Micka, vi ne veste, kakšna slava nas bo obsijala, sam cesar Abesinije pride k nam na obisk v Bohinj. Si morate to predstavljati??! Cesarska noga bo stopila na našo lepo rodno grudo!

MARIJA: Ja, ja, saj sem tudi že sama slišala.

G. ŽUPNIK: Slišali ste že. Pa saj sem komaj jaz izvedel.

MARIJA: Manca mi je povedala, ko sem šla na pokopališče rože zalit.

G. ŽUPNIK: Manca? No, saj je vseeno. Cesar pride Micka, cesar ...

MARIJA: Ja, ja ... pa kaj pol. Kolikokrat smo že tule videli jugoslovansko kraljevo družino, ki je sem prišla letovat ali pa smučat ... prestolonaslednik Peter je smučal tudi z našimi otroki, ampak zato se nam ni prav nič bolje godilo.

G. ŽUPNIK: Kaj pa govoriš Micka ... to pa ja ni ...

MARIJA: Bohinjska koruza tudi po obisku abesinskega veličanstva ne bo nič bolje plenjala in moje rože ne bodo lepše dišale, da veste.

G. ŽUPNIK: Micka ... poslušaj me. Obisk cesarja je ja enkratna priložnost za Bohinj. To se ne bo več ponovilo za časa najinega življenja. Ta obisk nam zavida cel svet. Še svetemu očetu v Vatikan bodo ponesli novice o tem obisku in o tem, kako smo ga Bohinjčani tu sprejeli.

MARIJA: Ja, ja ... o svetih očetih in njegovih poslancih imam pa sploh kaj za povedati.

G. ŽUPNIK: No, skratka, Micka ... sam župan me je prosil, naj se tu pri tebi oglasim in te prosim za tvojo pomoč.

MARIJA: Kaj pa hoče?

G. ŽUPNIK: Micka draga, cela vas ve, da pri tebi rože najlepše cvetijo, še posebej tvoje gladijole ... vsi vemo, da jih hodijo občudovati od blizu in daleč ... daj, Micka, pomagaj nam pri okrasitvi cesarskega obiska ... daj, da natrgamo nekaj tvojih rož in jih posujemo pod noge cesarskega veličanstva.

MARIJA: Kaaaaj??!

G. ŽUPNIK *(se že malo ustraši in stopi previdno korak nazaj ter nadaljuje malce bolj jecljavo)*: Pppppa, pppa tepihe, slišim praviti, imaš tudi prelepe, daj, posodi jih, da bo cesarska noga mehko stopila med nas ...

MARIJA: **KAAA AJ??! MOJE ROŽE IN TEPIHE BI RADI??!!! POBERTE SE, PREDEN GREM NOTRI PO METLO IN VAM JIH NALOŽIM ... TI FALOT FARŠKI!!!**

G. ŽUPNIK (*se začne ritensko umikati*): Poslušaj, Micka, saj tepihe ti bomo vrnili ... tistih par rož ...

(Marija se kar trese od vznemirjenja, nato pa gre za trenutek v hišo. Ko pride zopet ven, ima v roki metlo, s katero koraka naravnost proti župniku.)

G. ŽUPNIK (*z visokim preplašenim in piskajočim glasom*): Micka, Micka, prosim te ... za božjo voljo ...

(Micka zamahne z metlo proti župniku, ta pa zavpije na ves glas in pobegne.)

MARIJA: Banda hudičeva. (*Zavpije za župnikom.*) NOBEN CESAR NAU TACAU PO MOJIH TEPIHIH!!!

VISOKI OBISK

Vse skupaj se odvija pred svečano okrašeno železniško postajo. Cela vas je zbrana in v nervoznem pričakovanju.

VODJA PIHALNE GODBE (*stoji pred pihalno godbo in vpije na ves glas*): Da mi tudi enga tona ne pihnete mimo, a je jasno??!! Tomaž, če te še enkrat slišim igrati v d-molu, ti bom eno primazal. Jasno!! (*Eden izmed orkestra milo zacvili »Jasno«.*) No, gremo še enkrat od začetka. Imamo samo še pol ure časa.

(Pihalna godba začne bolj klavrno kot ne igrati svoj slavospev.)

MONIKA: Ježeš Marička, od tegale človek še tinitus dobi.

G. ŽUPNIK: Prosim?!

MONIKA: Ah, nič. Saj imajo še pol ure. Upanje umre zadnje.

(Mimo prikoraka Marija s cekrom v roki.)

MARIJA: Dober dan, gospod župnik! Kako kaj?!!

G. ŽUPNIK (*kar poskoči od presenečenja, in ko zagleda Marijo, se od strahu skrije za Moniko*): Ja, ja, vse v redu, hvala.

MARIJA: Pa se vam je res vsem malo sfeclalo zaradi tegale cesarja. Saj človek še na pokopališče ne more, ker je taka gužva. A tepihe ste potem našli za vašega cesarčka?

G. ŽUPNIK: Smo, smo, vse v redu.

MARIJA: No, upam, da ko boste šli vi na obisk v Abesinijo, bo tudi cesar za vas postlal najlepše preproge. (*Se zasmehi.*) Lep pozdrav! (*Marija odide. Župnik pa pogleduje v njeno smer in si šele, ko Marija izgine z odra, upa stopiti izza Monike.*)

(Župan nervozno hodi sem ter tja z listom v roki in ponavlja svoj govor. Za njim kot senca hodi sekretar Miško.)

ŽUPAN: V veliko čast mi je v imenu prebivalcev Bohinjske doline in celotne kraljevine pozdraviti vaše visočanstvo ... (*Pogleda na list.*) ... aha ... počaščeni smo, da si je vaše visočanstvo za obisk izbralo ravno Bohinj, ki velja za kulturno in gospodarsko prestolnico ...

SEKRETAR MIŠKO: A nismo rekli, da ga boste naslovili z »Vaša ekscelenca«?

ŽUPAN: Joj, saj res. Ja, vaša ekscelenca, vaša ekscelenca ...

SEKRETAR MIŠKO: Mogoče je pa res »Cesarus Maximus Imperatus«, kot je rekel Blaž.

ŽUPAN: Daj že nehaj, krucifiks ... ne me zdaj mešati ... V veliko čast mi je v imenu prebivalcev Bohinjske doline in celotne kraljevine pozdraviti vaše visoč... ekscelenco, vašo ekscelenco ... Pošaščeni smo, da si je vaše ... vaša ekscelenca za obisk izbrala ravno Bohinj, ki velja za kulturno in gospodarsko prestolnico kraljevine Jugoslavije. Ob tej priložnosti ... *(V župana se zaleti pismonoša Blaž in njegov pomagač, ki hodita ritensko in nosita zvito rdečo preprogo.)*

ŽUPAN: Porka madona! Kaj pa vidva zdaj tu okol opletata!!

PISMONOŠA: Preprogo sva prinesla, da jo položiva pred vlak ... ko bo cesar izstopil ... no, preden bo izstopil.

ŽUPAN: Glejta, kje hodita ... trotla!

PISMONOŠA: Pardon, pardon.

MONIKA: Kje je pa konj? A ne bi že moral biti tu??

G. ŽUPNIK: Pol ure pred prihodom smo rekli.

MONIKA: Aha, saj tamle ga že vidim. Porkaduš, a na tegale ga mislite dati??

(Nekdo pripelje pred župana belega konja, ki se tu in tam malo spotakne in ga zanese enkrat malo v levo in drugič malo v desno.)

ŽUPAN: Porka madona, saj to kljuse še hodit ne zna! Miško, kaj si mi tole naštimal!

SEKRETAR MIŠKO: Malo je nervozen. Se bo že pomiril. *(Stopi do konja in ga poboža.)*

ŽUPAN: Zakaj je pa on nervozen? Saj mu ni treba Trubarjevega Katekizma deklamirati! Samo naravnost mora hodit, za božjo voljo! Če se bo tole poblajhano kljuse še naprej spotikalo, bom kar tebe osedlal, da veš!

SEKRETAR MIŠKO *(prestrašeno)* : Nnnni navajen ttttoliko ljudi veste ... se bo že unesel.

ŽUPAN: Za to kljuse si ti odgovoren! *(Se obrne in začne zopet ponavljati svoj govor.)*

(Mimo prikoraka kmet Janez.)

KMET: Porkaduš! Za tegale cesarja ste se pa v stroške vrgli. Pa ja ne mislite resno, da bo res prišel?! Kot da nima pametnejšega dela kot tule okoli po Bohinju strašiti.

ŽUPAN: Trotel! Miško, znebi se tegale ... nimam časa zdaj za tole.

SEKRETAR MIŠKO: Janez, prosim te, da ...

KMET: Ja, ja, ja, saj sem razumel namig. Brez skrbi, ne mislim biti v napoto vam, veličinam. Samo prišel sem pogledati, koliko časa bo trajalo, preden se temule vašemu cesarju odlepi brada. *(Se na ves glas zasmeji in odide ter se postavi med množico.)*

VODJA PIHALNE GODBE: Fantje! Ste zglanjali gumbe na uniformah?! Miha tamle ima čisto zaroštane. Porkaduš, kaj si bo pa cesar mislil o nas, če bomo taki kot cigani. Miha! Pejt u ta zadnjo vrsto stat, da se te ne bo videlo. Vi, ostali, pa robce ven in gumbe zglanjcat! Kaj čakate, zdaj, zdaj!!!! Ne čez en teden ... GREMO!! *(Vsi v zboru izvlečejo robce ter pljuvajo v njih in začnejo drgniti gumbe na uniformah.)*

ŽUPAN: V veliko čast mi je v imenu prebivalcev Bohinjske doline ... *(Konj zarezgeta in se tako spotakne, da ga sekretar Miško, ki stoji zraven, komaj obrži na nogah.)*

Luči, ki osvetljujejo železniško postajo, se ugasnejo in vsi nastopajoči utihnejo in obstanejo na mestih. Osvetli se druga stran odra, kjer je kupe vlaka, v katerem sedijo Tonček in družčina. Vsi so oblečeni v eksotična oblačila in so videti kot junaki iz Tisoč in ene noči. Tonček sedi na klopi, okoli njega pa skače Boris, ki ga frizira, maže s črno pasto, popravlja obleko ...

BORIS: Pa bodi no že pri miru Tonček ... tu po čelu si še čisto bel. *(Ga namaže s črno pasto.)* No, malo bolje. Samo pazi mi, da ne boš preveč zašvical, ker ti bo začelo tole po obrazu dol teči.

TONČEK: Zakaj bi švical? Saj ne bom maratona tekel? Še prdnit mi ne bo treba, boste videli. Mi bodo vrli Bohinjci vse k riti prinesli ... pa še zahvalili se mi bodo za to. Vse bo v redu, fantje, brez skrbi. Poglejte kak imeniten cesar sem! *(Vstane in dvigne roko kot papež, kadar pozdravlja množice, nato pa kihne in lasulja mu pade z glave. Jože se začne smeјati na ves glas.)* Porka madona, Boris, a tole ne moreš boljš prilēpit?

BORIS: Ja, ja, saj še nisem fertig ... če pa ne moreš eno minuto na miru sedet. Poleg tega boš pa tako imel tole čelado na glavi. *(Mu pomoli tropsko čelado, ki si jo Tonček posadi na glavo.)*

JOŽE *(se zasmeјi)*: Izgledaš kot poljski turist v Tanzaniji.

TONČEK: Tale čelada je bila z mano po celem svetu, da veš. V Argentini sem z njo domačinke preganjal, v Afriki pa leve ... Koliko časa še imamo?

JOŽE: Kakih petnajst minut, nič več. Jebemtiš, zdaj se pa tudi meni že malo roke tresejo. Če zavohajo tole, Tonček, nas bodo na križ pribili. Tile Bohinjci niso čisto gladki, da veš.

TONČEK: Haha ... prepričan sem, da imajo oni o nas isto mnenje. Skratka, Blaž, si fertig z tvojim slikarstvom?

BORIS: Čakaj, še tole moram popraviti. *(Ga še malo namaže s pasto, mu skrije lase pod čelado in mu popravlja belo obleko.)* Evo, mislim, da bo. Kaj praviš?

JOŽE: Izgleda kot kak neumit Gorenjc, ki je prišel z dopusta v Afriki.

BORIS: Saj v Bohinju ne bo nobenih Abesincev. Ni važno, da izgleda kot pravi cesar, važno je, da izgleda tako, kot si Bohinjci predstavljajo cesarja. Oni ga pa tako še niso nikoli videli.

TONČEK: Dobro bo, dobro. Brez skrbi. Za cesarja je važna prava drža, vidite, takole (*Se postavi kot Cezar, potem ko je prekoračil Rubikon.*)

JOŽE (*pogleda skozi okno vagona*): Jebemtiš, smo že tam. Zdaj gre pa zares, fantje. Vsi na svoja mesta.

TONČEK: Dobro, dobro. Kot smo rekli, fantje ... Jože ... ti lepo prevajaj ... ti, Boris, se me pa drži kot klop in pazi, da mi ne zineš niti besede ... da nas ne zavohajo. Zmenjen?

BORIS: Ja, ja. Saj se mi tako preveč hlače tresejo, da bi kaj povedal.

Luči osvetlijo obe strani odra. Pred postajo ljudje vzklikajo od razburjenja ob prihodu vlaka. Pismonoša in njegov pomagač hitita polagati tepih pred sprednjim delom vagona.

Tonček pomoli glavo skozi okno. Množica završi. Dvigne roko v pozdrav. Množica še bolj navdušeno zatuli. Konj zarezgeče.

Tonček se napoti proti zadnjemu delu vagona, da bi izstopil. Ko želi stopiti na tla, od groze zavpijeta pismonoša in njegov pomočnik. Vidita namreč, da s preprogo čakata na napačnem koncu vagona. Tonček to opazi in se napoti proti sprednjemu koncu. Medtem pa pismonoša in pomagač tepih neseta k zadnjemu delu vagona. Tonček zopet želi izstopiti in pismonoša zopet zavpije od groze, ko opazi, da sta s preprogo zopet na napačnem koncu. Tokrat jih Tonček počaka in preprogo mu položi na tla perona pred noge. Tonček slovesno stopi in dvigne roko v pozdrav. Deklice mu mečejo rože pod noge. Množica završi od navdušenja. Vodja pihalne godbe malo migne s paličico in igrati začne pihalna godba. Tonček nekaj trenutkov maha in množica vzklika. Ko pa kaže, da bo nekaj povedal, vodja pihalne godbe začne panično mahati orkestru, naj nehajo igrati.

TONČEK: BUENAS DIAS AMIGOS, LA VIDA ES SUENO EN BOHINJI!

»Kaj je rekel?«, »A si ga ti zastopil?« se sprašujejo v množici. »Tiho bodi, mogoče se je spet kaj podražilo.«

JOŽE: SVETLI ABESINSKI CESAR, NJEGOVO VELIČANSTVO HAILE SELASSIE VAS POZDRAVLJA IN SE ČUDI TAKŠNI LEPOTI!

(Množica vzklika od navdušenja in se ozira naokoli, kot da bi želela preveriti, če je Bohinj res tako lep, kot trdi cesar. »Ja pa je res malo lepši zadnje čase,« zine eden. Tonček se napoti direktno proti županu. Ta pa od vznemirjenja otrpne kot hrošč. Ponovno začne igrati pihalna godba. Ko začne govoriti župan, vodja pihalne godbe zopet teatralno maha orkestru, naj nehajo.)

ŽUPAN (*se kar trese od strahu*): Vvv veliko čččast mi je v imenu vvašega visočanstva pozdraviti ppprebivalce Bohinjske doline in celotne države (*Gleda v papir, toda ne uspe mu prebrati niti besede.*) ... pppočaščeni smo, da si je kulturna in gospodarska prestolnica Abesinije izbrala ravno vašo ekscelenco ... za obisk ... (*Cesar dvigne roko v pozdrav županu.*) Hvala, vaša ekscelenca ... visočanstvo ... dictatorus maximus ...

(Ljudje se spogledujejo in se sprašujejo, o čem za boga govori župan. Miško maha vodji pihalne godbe, naj začnejo igrati. Župan urno stopi proti konju in ga pripelje pred cesarja.)

ŽUPAN (*pihalna godba preneha*): Please ... no, bueno, bueno. (*Se obrne proti Joži.*)
Povejte, prosim, njegovemu visočanstvu, da smo njemu v čast pripeljali najjimenitnejšega
lipicanca iz, no, Lipice ... in to vse samo zato, da bo lahko njegova ekscelenca na njem
jezdila skozi vas, no, mesto.

(*Jože prikima, se nagne k Tončku in mu šušlja v uho.*)

TONČEK: Gracias!! (*Se urno povzpne na konja. Konj malo klecne, toda se obdrži na
nogah.*)

ŽUPAN (*Miškotu*): Poglej, kako krasen je cesar na konju, takoj se mu vidi, da je plave krvi
... kako pokončno zna sedeti v sedlu ... neverjetno.

(*Tonček na konju počasi jezdi en krog okoli celega odra. Ob njem hodi sekretar Miško.
Konj vsake toliko časa malo klecne in sekretar Miško si na vso moč prizadeva konja
podpreti, da se ta ne bi prevrnil. Le Monika obstane kot začarana.*)

MONIKA (*ko že vsi odidejo*): Saj ne morem verjeti ... pravega abesinskega cesarja sem
videla! Konec me bo.

(*Vsa zbrana množica pa hodi za cesarjem in navdušeno vzklika. Tudi pihalni orkester hodi
za njim in igra na ves glas. Ko Tonček zaključi celoten krog, sestopi in dvigne roko v
pozdrav. Množica navdušeno vzklikne.*)

ŽUPAN (*pihalni orkester utihne*): Rože, punce, rože ... ne stojte tam kot vkopane.
(*Pritečejo male deklince z rožami in jih začnejo metati Tončku pod noge*) Miško, Miško,
tepih!!

(*Sekretar Miško steče s pomočnikom po tepih in ga položi pred noge cesarja. Ob tepihu
se v vrsto kot v vojski postavijo Monika, G. ŽUPNIK, sekretar Miško in Pismoša.*)

TONČEK: Nunca he montado un caballo tan torpe.

JOŽA: Cesar pravi, da še nikoli ni bil tako lepo sprejet in da še nikoli ni jezdil tako urnega
konja.

(*Množica vzklika na ves glas. Godba zaigra. Tonček maha v pozdrav.*)

ŽUPAN (*godbenikom*): Dajte že mir, no. (*Se obrne k cesarju.*) Spoštovano visočanstvo,
dovolite, da vam predstavim nekaj naših najuglednejših meščanov. (*Jože Tončku šepeta
na uho, nakar on vljudno pokima.*) Kot prvo bi vam želel predstaviti gospo Moniko Štifolin,
ki je naša dolgoletna predsednica krajevne skupnosti. (*Monika se tako globoko prikloni, da
se skoraj prekucne naprej.*)

MONIKA (*globoko zajame sapo*): Kefitenjanetih jemedireshachini tsehaji beinja laji
inidaberači zare bebohini visiti inidezih jahili kibiri alitekebereni. (*Vsi začudeno pogledajo
Moniko, tudi Tonček naredi debele oči. Nastane neprijetna tišina. Nato pa se Tonček na
ves glas zasmeji, se vljudno prikloni, seže Moniki v roko in nato hitro stopi naprej do
župnika.*)

ŽUPAN (*Moniko potegne malo v stran*): Od kje za boga si pa to privlekala Monika?

MONIKA: Sem šla v mestno knjižnico po slovar. A veš, da v Abesiniji govorijo ...

ŽUPAN: Zakaj se je pa smejal? To pa res ni čas za štose! *(Se obrne k cesarju)* Vaša ekselenca, naj vam predstavim našega dragega duhovnika ...

G. ŽUPNIK *(se prekriza)* : Le ljubemu Bogu in njegovemu sinu Jezusu Kristusu se lahko zahvalimo za vaš dragoceni obisk, vaše visočanstvo. Dovolite mi, da vam v spomin na dan, ko nas je Bohinjčane tako toplo obsijala vaša cesarska slava, podarim tole skromno darilo.

(Župnik izza hrbta privleče ogromen portret device Marije z detetom in ga pomoli cesarju. Tonček se vljudno prikloni in pomigne Borisu, naj vzame sliko. Boris vzame predimenzionirani portret in ga drži pred seboj tako, da skorajda cel izgine za njim. Portret device Marije Boris nato ves čas nerodno vlači s seboj in je z njim drugim v napoto.)

ŽUPAN: Vaše visočanstvo ... ekselenca ... naslednji, ki bi vam ga želel predstaviti, pa je eden od glavnih stebrov, no, za mano seveda, občinske uprave ... naš občinski sekretar ... gospod Miško Malnič.

MIŠKO *(se mu od strahu in razburjenja kar malo zavrti)* : Dddanašnji ... dan ... ehmmm ... *(Nastane neprijetna tišina.)* ... Cesarus mmmaximus ... dddanašnji dan ... *(Miško ne spravi niti besede več iz sebe.)*

ŽUPAN: Dobro, dobro, smo razumeli ...

(Jože cesarju šepeta v uho. Tonček se vljudno prikloni. Medtem ko se Tonček še mudi pri sekretarju Miškotu, župan opazi, da naslednji v vrsti stoji pismonoša Blaž.)

ŽUPAN: Pa jebemti Blaž ... kaj pa ti tlele v vrsti delaš?

PISMONOŠA : Ja, jaz sem ja tudi steber bohinjskega gospodarstva!!

ŽUPAN: Šššššš ... ne deri se, porkaduš. *(Medtem pa Tonček že stopi do pismonoše.)* Ja, ja, tole vaše visočanstvo pa je *(Sledi krajša pavza.)* ... naš sekretar za informacije in transport.

PISMONOŠA: Ja ... jaz sem pismonoša, ki je prinesel vaš telegram. *(Župan se udari po čelu. Joža prevaja. Tonček se zasmehi na ves glas in potreplja pismonošo po ramenu in mu seže v roko.)*

ŽUPAN *(pismonoši)*: Trotl! *(Se obrne k cesarju.)* Vaše visočanstvo, sedaj bi vas pa rad prosil za majhno uslugo ... seveda samo, če se s tem strinjate, prosil bi vas, da bi se lahko z vami slikali ... želeli bi si namreč imeti en spomin na ta veličastni dan.

(Joža šepeta Tončku v uho. Tonček prikima.)

TONČEK: Bueno, bueno!

JOŽA: Njegovo visočanstvo se strinja!

ŽUPNIK: Odlično, odlično ... GREMO VSI SEM ... Marija, gospod župnik, Miško.

(Vsi se postavijo ob bok k cesarju. Pred njih se postavi fotograf in jih malo usmerja v levo, malo v desno ... tik preden slika, pa se zraven prištuli še pismonoša.)

ŽUPAN: Vaša ekscelenca, najlepša vam hvala za vaše potrpljenje. Sedaj pa bi vas rad povabil, da ponovno osedlate iskrega lipicanca in se skupaj napotimo do hotela Belevue, kjer vas čaka slavnostno kosilo.

(Joža šepeta Tončku v uho.)

TONČEK *(malo postrani pogleda konja, ki stoji zraven)*: Creo que puedo caminar más rápido de lo que este caballo puede correr.

JOŽA: Njegovo visočanstvo sprejema prijazno povabilo ... toda ... ehm, njegovo visočanstvo pravi, da bi raje šel peš.

(Vsi naredijo še en počasen krog po celem odru, preden izginejo v zakulisje. Na čelu hodita cesar in župan. Sledi jim pihalna godba, ki udriha na ves glas, za njo pa hodi cela vas in vzklika od navdušenja.)

(K županu pristopi kmet Janez.)

KMET: Saj se nočem vmešavat, ampak ... Ali ni tale cesar malo Legatovemu Tončku podoben?

ŽUPAN: Ne govor neumnosti!!! Tudi mal ne! Saj ga poznam. Tonček je ja majhen kot škrat. *(Pokaže na Tončka.)* Samo poglej ta aristokratski obraz in to elegantno držo! Še slepec vidi, da je cesar plave krvi.

TONČEK: Gracias!

Godba zaigra še glasneje, luči se ugasnejo.

CESAR JE NAG

Slavnostno okrašena dvorana s številnimi mizami in vsem priborom in kozarci, ki se za tako reč spodobijo. Največja miza je namenjena cesarju in bohinjskim veljakom. Na oder stopita cesar in župan, drugi pa jima pridno sledijo.

ŽUPAN (*fotografu*): Gremo narest še eno sliko tule. Da se bo še naslednjih 1000 let vedelo, kdo smo Bohinjčani.

(Vsi se postavijo v vrsto in fotograf še eno pritisne, tako da se vse zabliška.)

ŽUPAN (*Tončku*): Please, please ... here. *(Z rokami maha v smeri velike mize.)*

JOŽE: Prosim?

ŽUPAN: Recite, prosim, njegovi ekscelenci, da naj se, no, da se lahko, če tako želijo, usedejo za to mizo.

(Jože šepeta Tončku na uho.)

TONČEK: Bueno! Gracias. *(Se prikloni in odide do mize.)*

ŽUPAN: Monika in gospod župnik, vi pa, prosim, sedite tule *(Pokaže na stola poleg cesarja.)* ... ti, Miško, pa tule zraven mene.

(Vsi se usedejo in nastane trenutek neprijetne tišine ... medtem pa prav počasi in po prstih s stolom v roki pride pismonoša in se prisede na konec cesarjeve mize.)

ŽUPAN: Blaž, kaj spet ti?!! Ti sediš tam doli! *(S prstom pokaže na najbolj oddaljeno mizo in pismonoša se prav razočarano pobere stran.)*

TONČEK (*vstane*): Me gustaría decir algunas palabras.

JOŽA: Njegovo visočanstvo bi želelo nasloviti prisotne goste.

SEKRETAR MIŠKO: Šššššššš ... šššššššššš ... tišina, prosim, cesar bo še nekaj povedal. *(Vsi utihnejo.)*

TONČEK: Chicas tan lindas en mi vida.

JOŽA: Njegovo visočanstvo cesar Heile Selassie se bi vam rad iz dna duše zahvalil za vaš enkratni in nepozabljiv sprejem. Želel bi tudi povedati, da tako vrlih mož in brhkih deklet na svojih popotovanjih še nikdar ni srečal. Želi si, da vas bi lahko tako imenitno, kot ste ga vi danes tukaj v Bohinju, kdaj tudi on pogostil doma v svoji domovini.

(Zbrani navdušeno vzklikajo in ploskajo: »Bravo« ... »Kar je res, je res« ... »Gracias« ... »Pridemo«.)

G. ŽUPNIK *(ko se navdušenje poleže)*: Amen. Neverjetno! V njihovem jeziku se da pa z malo besedami veliko povedati.

MONIKA: Veliki ljudje se znajo zelo precizno izražati. Oni niso navajeni kar tako tja v en dan trobezljati.

G. ŽUPNIK: Prav imaš. Tudi naš odrešenik je imel ta dar, da je znal le z nekaj besedami doseči srca poslušalcev.

ŽUPAN *(pogumno vstane in z vilico potolče po kozarcu)*: Dragi gostje, dovolite mi, da tudi sam povem nekaj besed ob tej izredni priložnosti. *(Iz žepa potegne zmečkan list in začne brati.)* V veliko čast mi je v imenu prebivalcev Bohinjske doline in celotne kraljevine pozdraviti vašo ekscelenco. Pošaščeni smo, da si je vaša ekscelenca za obisk izbrala ravno Bohinj, ki velja za kulturno in gospodarsko presolnico kraljevine Jugoslavije ... *(Se malo zmede, nato pa izvleče iz drugega žepa še en list in se s strahom zazre vanj in nato zopet v tistega, s katerega je ravno bral, in tako nekajkrat sem ter tja. Ko spozna, da je bral z napačnega, začne s tresočo roko brati z drugega lista.)* Sspoštovani gostje, vaše visočanstvo ... zbrali smo se tukaj v hotelu Belevue, da ... počastimo vaše visočanstvo ... v hotelu Bbelevue ... *(Nastane neprijetna tišina in župan otrpne ter zre v list.)* ... DOBER TEK!!!

(Le nekateri prisotni malo zaploskajo ... Iz množice se sliši ... »A ni to že povedal?« ... »Nekaj podobnega.« Tonček se vljudno prikloni in zaploska.)

SEKRETAR MIŠKO *(ga kar požene s stola in zavpije na ves glas)*: Bravo, bravo, bravo ... kakšen govor! Kot Cicero!! Vivat župan! Vivat župan! *(Ko opazi, da ga vsi le nemo gledajo, se v zadregi zopet usede.)*

(Prav počasi in po prstih ter s stolom v roki pride pismonoša in se ponovno prisede na konec cesarjeve mize.)

ŽUPAN: Blaž!! *(Pismonoša razočaran vzame stol in gre.)* Vaše visočanstvo, želel bi vam ... zaželeli ... dober tek in upam, da vam bo naša hrana po godu.

TONČEK: Si es gratis, la comida siempre sabe muy bien. *(Se vljudno prikloni.)*

JOŽA: Njegovo visočanstvo se zahvaljuje.

SEKRETAR MIŠKO: Gremo, gremo! Postrezite že!!

(Prileti natakarica s pladnjem, polnim dobrot, po čistem naključju seveda prav ista natakarica, ki je stregla Tončku že v gostilni pri Legatu. Pred cesarja in izbrane položi krožnike z majhnimi delikatnimi porcijami in v kozarce natoči vina le za par požirkov. Tonček v hipu pogoltne vse, kar je na krožniku, in na dušek spije rujno vince.)

MONIKA *(župniku)*: Porka madona. Takole pa še doma moj Lojze ne zmeče vase.

(Tonček se ozre k njej, kot da bi jo zastopil. Monika pa se mu v zadregi vljudno prikloni.)

G. ŽUPNIK: Tudi naš odrešenik je imel zdrav apetit, piše v evangelijih. V Matejevem na primer piše: »In ko je Jezus zagledal bogato obloženo mizo, mu je srce zaigralo od veselja.« Verz petnajst, četrti odstavek, mislim, no, ali pa peti.

MONIKA: Prvič slišim.

G. ŽUPNIK: Ali pa tako piše v komentarjih ... saj zdaj to ni važno.

ŽUPAN: Gremo, gremo ... postrezite cesarju, saj vidite, da ima prazen krožnik. *(Prileti natarica in postreže.)*

(Tonček pospravi tudi drugo porcijo s prav tako naglico kot prvo.)

G. ŽUPNIK: Morda je pa res lakota tam v Abesiniji.

(Tonček se takole okrepčan in napojen počuti že malo bolj korajžno in signalizira natarici, naj zopet postreže.)

TONČEK *(ko natarica ponovno pride)*: Creo que nos conocemos mi lindo pajarito. Hoy no puedes rechazarme ya que soy el rey.

Joža se malo zmede in Tonček mu zašepeta nekaj v uho.

JOŽA *(v zadregi)* : Hja, hmm ... njegova visokost sprašuje, ali bi mu lahko ljubka gosposdična kdaj lahko prinesla večerjo tudi v hotelsko sobo?

(Natarica se sramežljivo nasmehne in se mu prikloni. Nato pa ga začne z zanimanjem opazovati, kot da bi na njem videla nekaj, kar se ji zdi nekam znano.)

ŽUPAN: Hvala, hvala, Micka. Postrezi še drugim, prosim.

NATAKARICA: Toda, gospod župan, meni se zdi ...

ŽUPAN: Zdaj ni čas za debate, porkaduš ... saj vidiš, da so ljudje lačni. *(Natakairca odide.)*

(Tonček na dušek zvrne še en kozarec, nato pa vstane in reče na ves glas.)

TONČEK: Buena comida y una linda camarera es todo lo que necesito para mantenerme feliz.

JOŽA: Njegovo visočanstvo pravi, da je tako dobro jesti in piti mogoče le še na njegovem dvoru in nikjer drugje na svetu.

(Vsi zbrani navdušeno vzklikajo.)

TONČEK: QUE DIOS BENDIGA A LA GENTE DE BOHINJ!!!

JOŽA: NAJ DOLGO IN SREČNO ŽIVIJO BOHINJČANI IN BOHINJČANKE!!!

(Prisotni izbruhnejo v glasen »Hura« in vsesplošno navdušenje.)

JOŽE (*Tonček mu šepeta v uho*): Poleg tega bi vas njegova visokost prosila, da zaigrate kako domačo ... če je to mogoče.

ŽUPAN: Seveda, seveda je mogoče kako domačo zaigrati. Saj smo ravno hoteli. FANTJE, FANTJE ... ZAŠPILAJTE KAKO POLKO ZA CESARJA!! (*Glasba zaigra na ves glas.*)

(Tonček se začne na stolu pošteno zibati v ritmu glasbe, in ko mu natarica ponovno nalije kozarec vina, tega na hitro izprazni, nato pa korajžno vstane, zagradi natarico za roko in se z njo odpravi na plesišče. Tonček takoj ujame takt in svojo soplesalko tako urno vrti po parketu, da se vsi čudijo.)

MONIKA (*na ves glas*): Pogledj, pogledj ... tudi v daljni Abesiniji znajo plesati naše plese.

(Tonček vztrajno vrti svojo soplesalko in jo vedno tesneje objema, ona pa ga vedno bolj z zanimanjem opazuje. Tonček jo še bolj zavzeto zavrti in nato krepko udari po riti. Natarica se zdrzne, in ko mu čisto refleksno želi eno prisoliti, se zadrži in obstoji kot vkopana. Glasba preneha igrati. Natarica si nekaj trenutkov ogleduje Tončka, nato pa mu z roko potegne z obraza umetne brke in lasuljo.

NATAKARICA: TONČEK!!!! SAJ TO SI JA TI!!!!

(Vsi navzoči osuplo vzkliknejo. Tonček se v zadregi malo nasmehne.)

TONČEK: JOŽA, BORIS ... BEJŽMO!!!!

(Tonček, Joža in Boris jo pobrišejo tako hitro, kot jih lahko noge nesejo. Nekateri od prisotnih se poženejo za njimi. Zasliši se konjsko rezgetanje in glas kopit. Nekdo zavpije: »NAŠ LIPICANC!!!«)

EPILOG

Pred občinsko hišo sedijo župan, sekretar Miško, Monika in G. ŽUPNIK.

ŽUPAN: Mater so nas nategnil. Proklete barabe. Ko tistga Tončka dobim v roke, mu vrat zavijem. A veš kolk nas je stala tale njegova bedarija??!!!

MONIKA: In da nam pobegne ravno na tistem invalidskem kljusetu.

G. ŽUPNIK: Ah, pustite konja. Po mojih najlepših tepihih je tacal ... naj ga strela zadane. Da o rožah z mojega vrta sploh ne govorim.

MONIKA (*zagrenjeno*): Jaz sem pa celo vas skupaj zbobnala za ta sprejem ... pa godbo ... pa deklice z rožami ... pa ...

(Mimo prikoraka kmet Janez.)

KMET: Pozdravljeni, gospod župan, gospod župnik ... čestitam vam za veličastni sprejem. Mislim, da tako cesarsko Tončka še nikoli niso gostili.

(Župana kar požene v zrak in se zapodi za kmetom.)

ŽUPAN: Kar počakaj. Zdajle ti bom eno primazal. *(Sekretar Miško ga komaj zadrži.)*

KMET: No, no ... nikar tako. Saj sem vas le pohvalit hotel. Ko se bo doma naša ta mlada možila, vas gotovo pokličem. Tako fešto kot znate vi, ta občinski, organizirati, ne zna vsak.

ŽUPAN: Trotel.

KMET: Tudi vam lep dan. *(Odide.)*

MONIKA: Jebemtiš ... cela vas se bo iz nas norca delala.

G. ŽUPNIK: Še 1000 let.

(Na kolesu se pripelje pismonoša.)

PISMONOŠA: Gospod župan ... gospod župan ... BRZOJAVKA JE PRISPELA ... BRZOJAVKA, GOSPOD ŽUPAN!!!!

ŽUPAN: Mah ... V RIT SI JO VTAKNI!

(Luči se ugasnejo. Vsi odidejo. Na oder stopi le pismonoša. Osvetli ga žaromet.)

PISMONOŠA: Ko je leta pozneje pravi etiopski cesar zares obiskal Gorenjsko in Bled, se mu je blejska delegacija želela za Tončkovo potegavščino opravičiti. Povedali so mu vse o slavnostnem sprejemu, govorih in veselici. Pa tudi o usodni polki in natararici. Etiopski

cesar je šalo vzel za šalo in odgovoril delegaciji tako, da so bili Blejčani pomirjeni, Bohinjci pa počaščeni. Dejal je namreč: »ČUDOVITI LJUDJE, TILE BOHINJCI!! SLOVESNO SO ME POZDRAVLJALI ŽE NEKAJ DESETLETIJ PRED MOJIM OBISKOM. O TAKI VLJUDNOSTI ŠE NISEM SLIŠAL.«

V ozadju se na platnu prikažejo originalne slike slavnega obiska in za konec še velik portret legendarnega Legatovega Tončka iz Lesc.

KONEC

© Borut Marter

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.